

en zal niet een joffer in een bloemetjesjurk ons straks komen uitnoodigen? Of deze binnenplaats is eigenlijk nog eerder die van een keurvorstelijk landhuis; ieder oogenblik verwacht je dat buiten een klok boven de stal in hooge trilklinken negen uur zal slaan. Merkwaardig dat naast al het ontzaglijke schoon van Broessa, dat wij bewonderen en dat ons boeit — dat dit hier toch het innigst tot ons spreekt, omdat wij er ons thuis voelen!

Was de Sultansresidentie Broessa in de Middeleeuwen een stad van religie, het was eveneens een centrum van handel. Gelegen in zijn vruchtbaar moerbeidal, verhandelde het van ouds zijn eigen producten — zijde en vruchten. En bovendien ging een groot gedeelte van den handel uit Midden-Klein-Azië op Constantinopel via Broessa, dat in zijn dichtbij gelegen haven Mudania deze waren verscheepte. Voor den handel waren in Broessa groote warenhuizen — „han” 's — opgericht: een ruime hof met een fonteingebouw in het midden, aan alle zijden omgeven door arkaden, in twee verdiepingen boven elkander. Achter de arkaden-galerij lagen dan boven de kantoren, en vertrekken voor langsreizende kooplieden, beneden de bergruimten voor de waren. Er was zoo o.a. een zijde-hal, een rijst-hal, een zout-hal. Deze alle stammen uit den tijd der eerste Ottomaansche sultans, dus van vóór de inneming van Constantinopel; sommige moeten van Byzantijnschen oorsprong zijn, en werden door de sultans slechts verbouwd. In het midden der vorige eeuw hielden deze handelshuizen bijna alle op te bestaan, en wel door twee oorzaken: de geweldige aardbeving van 1855, die het grootste deel der gebouwen in puin legde, en het aanleggen van de Anatolische spoorlijn, die het transport-verkeer tusschen het binnenland en Istanbul opslokte. Zoo bleef alleen de Ipek han, de zijde-hal, in gebruik (blz. 197). De andere han's zijn tot ruïnes vervallen. Maar de Ipek han was onontbeerlijk voor Broessa's eigen zijde-handel, en werd dus weer volkomen gerestaureerd; de overige han's hadden hun bestaansrecht ingeboet. Ondanks dat hebben deze andere han's nog niet geheel afgedaan; nu zij echter niet meer aan één bepaald doel beantwoorden, worden zij zichtbaar niet meer door het leven au sérieux genomen. Zij dienen een beetje voor alles.

Langs de drukke groentenmarkt niet ver achter de Groote Moskee gekomen, bevind ik mij plotseling in een gewone winkelstraat tusschen de huizen vóór een poort met half openstaande ijzeren deuren. In de poort staat een schoenmaker aan zijn werk, die mij zoodra hij mij ziet binnen de han noodigt, mij en passant een complimentje over mijn Turksch maakt, en mij dan uitlegt, dat dit de Mahmut Pasa han of de Fidan han is. Mahmut Pasa zal de stichter van deze han zijn geweest, en „fidan” beteekent plant of struik. Een boer laat juist zijn paarden drinken bij de fontein vóór het door zuilen omgeven waterbekken in het midden. Winkeltjes onder de arkaden, en barakken ervóór,